

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİN REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA SERVİSLERİNE BAKIŞ AÇILARININ İNCELENMESİ

Sinan YALÇIN

Yrd. Doç. Dr, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, sinan29@gmail.com

Mustafa YILMAZ

Öğretmen, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yilmazmustafa.pdr@gmail.com

Yavuz KARAKAYA

Öğretmen, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yapdrvuz@gmail.com

Received: 27.12.2016

Accepted: 23.03.2017

ÖZ

Okullarda geleceğimizi inşa edecek olan gençlerin kişisel, eğitsel ve mesleki gelişimlerine yön vermesi için sosyal bir ortam yaratan rehberlik ve psikolojik danışma servisine ihtiyaç duyulmaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin okullarda ki varlığı, öğrenciyi bir bütün olarak her yönüyle tanımaya çalışıp, kişisel gelişimlerini, öğrencilerin akademik başarısızlıklarını, aile içi problemleri, ergenlik döneminden kaynaklanan problemlerini, okula, öğretmenlerine, çevreye uyum sorunlarını ve gelecek kaygıları gibi sorunlarının çözümünde okullarda uzman bir kişi tarafından yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Metaforlar asıl olanı, ona yakın bir kavramla anlatmasıdır. Metaforlar bir olayın oluşumu ve bu olayın işleyişi hakkında düşüncelerimizi şekillendiren, yönlendirip kontrol eden zihinsel araçlardan biridir. Bu çalışmada M.E.B. de bulunan ortaöğretim öğrencilerinin okullarında bulunan rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin işlev ve rollerini öğrencilerin gözüyle bakmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın problem cümlesi "Rehberlik ve psikolojik danışma servisi..... benzemektedir/gibidir. Çünkü...." şeklinde belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik, metafor, okul, öğrenci.

ANALYSIS OF PERSPECTIVES OF EDUCATIONAL STUDENTS TO GUIDANCE AND COUNSELING SERVICES

ABSTRACT

As the young people constructing give direction to their personal, educational and Professional development, guidance and counseling service creating a social environment is needed. Presence of the guidance and counseling in school try to recognize student all its aspects, as a whole, their personal development, students academic failures domestic problems, problems-arising in adolescence, to school, their teachers, the solution of problems of adaptation to the environment and such as future concerns problems is conducted by an expert, it is great importance. Metaphors tell that to the actual close to it with a concept. Metaphors formation of an event and about functioning of this event forming directing, controlling our ideas is one of the mental means. In this study, The Ministry of Education in Which secondary school students to the functions and roles of guidance and counseling services available in schools in order to cast students eyes is made. The problem statement of the study "Guidance and Counseling Service ... are similar/like it is. Because ... as being indicated."

Key Words: Guidance, metaphor, school, student.

GİRİŞ

Hızla gelişen dünyanın insan yaşamı ile birlikte eğitim sistemini de etkilemesi kaçınılmazdır. Gelişen dünya da eğitim sistemlerinin beklentilere karşılık verebilmesi için kendisini sürekli yenilemesi gerekmektedir. Günümüzde geleneksel eğitim düzeninden çağdaş eğitim sistemine geçiş kaçınılmaz olmuştur. Bu gereksinimler sonucunda ortaya çıkan çağdaş eğitim sistemi ile birlikte okullar da öğrencileri tek tip yetiştirmekten ziyade onları bedensel, duygusal, düşünsel ve sosyal yeteneklerini keşfetmelerine ve bu yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olacak ortamlar oluşturulması gerekmektedir. Bu anlamda öğrencilerin her türlü gelişimini sağlamak ve desteklemek için okullardaki rehberlik servisleri önem kazanmaktadır. Okullarda rehberlik servislerinin beklentileri karşılayabilmesi için uygun ortam ve şartlar oluşturulmalıdır. Günümüzde öğrencilerin bedensel, zihinsel ve psiko-sosyal alanlarda bir bütün olarak gelişimine yardımcı olmak için öğretimin ve yönetimin yanı sıra öğrenci kişilik hizmetleri, önemli görevler üstlenmektedir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkân verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir (Satan, 2013).

Okullarda öğrencilerin eğitim ortamından maksimum düzeyde faydalanması amaçlanmaktadır. Öğrencilerin zamanının çoğunu okulda geçirdiğini düşünürsek, okul ortamında bazı sıkıntılarla-eneğellerle karşılaşmalarından dolayı ve karşılaşılan bu engelleri kaldırmak ve öğrencilere gerekli ortamın oluşturulmasını sağlamak adına öğrenci kişilik hizmetleri önem kazanmaktadır. Geleneksel eğitimde, öğretim ve yönetim hizmetleri bulunmasına karşın çağdaş eğitimde öğrencileri daha iyi anlamak için öğrenci kişilik hizmetleri önem kazanmıştır. Kişilik hizmetlerinin hedefi bireyi bir bütün olarak kabul ederek özgün bir biçimde gelişimini sağlamasına yardımcı olmaktır. Rehberlik bireye yardım etme sürecidir. Rehberlik yardımı psikolojik yardımdır, yol gösterme, öğüt verme, bilgi yardımı değildir. Rehberlikte hem yardım eden hem de yardım alan önemlidir. Bunlar arasındaki ilişkiler tek yönlü değildir. Her iki tarafın istekliliği ve gönüllülüğü esastır. Rehberlik bir surectir. Rehberlik bir anda olup biten bir iş değildir. Rehberlik çalışmalarının etkili sonuçlar vermesi bir süreç gerektirir. Rehberlik hizmetleri sureklidir, sadece okulda değil insanın bulunduğu her yerde vardır (Kepçeoğlu; 1994). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin amacı zamanının çoğunu okulda geçiren çocukların kendi potansiyelinin farkına varmasını sağlamaktır. Yani karşılaştığı problemler karşısında çözüm yolları üreten, kendisini tanıyarak uygun seçimler yapabilen, kapasitesini en uygun şekilde geliştiren ve bütün bunlar hakkında dengeli karar verebilen bireyleri yetiştirmektir. Bu araştırmamızda öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin düşüncelerinin metaforlar aracılığıyla ile belirlenmesi amaçlanmıştır.

Metafor

Metafor kelimesinin kokeni, Yunanca "meta" (değişmek) ve "pherein" (aktarmak) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan "metapherein" kelimesine dayanmaktadır (Levine, 2005). Metafor kelimesine kavram olarak bakıldığında, "bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada yardım alabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir" (Saban, Koçkeber ve Saban, 2006). Metafor anlatılmak istenen bir şeyi bireyin kendi zihninde yaşantılarına bağlı kalarak, yaşantılarından izler

taşıyan birseyle ifade etmesidir. Senemoğlu (2005) ise bilginin adlandırılması sürecinde oluşan yeni bilgilere metafor demiştir.

Metaforlar, bir kavramın bireyde oluşturduğu etiket, anlam ya da kavramsal ifadeler (Eraslan, 2011), iki nesne veya kavramı birbirine bağlayan dilsel araçlar (Palmquist, 2001), karmaşık fikirlerin daha kolay anlaşılmasını sağlayan zihinsel haritalar(Heidorn, 2001), bir kişinin bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesi (Aydın, 2010), bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması (Aslan ve Bayrakçı, 2006), soyut kavramlar ile bilinen somut şeyler arasında ilişki kurmak (Saban vd, 2005), bir olguyu başka bir olguya göre anlamak ve tecrübe etmek (Lakoff ve Johnson, 2005), bir fikir, obje ya da eylemi, bir sözcük veya deyim ile herhangi bir duruma benzeterek ifade etme biçimi (Palmer ve Lundberg, 1995) olarak tanımlanabilir. Metafor, bireyin soyut ve yeni olanı anlamasına olanak sağlar (Yob, 2003). Bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatmak için metaforlar kullanılır. Gerçekte o iki kavramın birbirine benzerliği pek az olabilir, ama birini çok iyi tanıyan olmak bize ikincisini daha iyi anlama olanağı sağlar (Tamimi, 2005). Metaforlar birer algı aracıdır (Arnett, 1999). Çoğunlukla bilinen bir alandan bilinmeyen bir alana bilgi transferini (Tsoukas, 1991) ve karmaşık bir olayın özelliklerini belirlemek için başka bir olay ve nesneyi kullanmayı kapsar (Oxford v.d. 1998). Metaforlar koordinasyon ve düzenin somut ifadeleridir (Pipen, 2001). Bir metafor, bir kavramın diğer kavramlar aracılığıyla anlaşılmasına izin vererek (Alvesson, 1991), gördüklerimizin daha derinlerindeki bilgileri sunar (Gibson ve Zellmer-Bruhn, 2001; Riejos vd., 2001). Metaforlar algı biçimimizi, ayırt edici bir biçimde çerçeveler (Morgan, 1998), bireylerin dünyayı ve kendilerini algılama biçimlerini gösterirler (Girmen, 2007).

Metafor ve Eğitim

Metaforlar eğitimsel alanda kullanıldıklarında anlama sürecini yapılandıran öğrenme yaklaşımı sağlarlar (Aslan ve Bayrakçı 2006). Öğretmenler çoğu zaman fikirleri, kavramları ve soyut şeyleri açıklamak için metaforları kullanırlar. Bu sayede öğretmenler öğrenmeyi daha kolay hale getirirler. Metaforlar öğretim aracı olarak, öğrencilerin soyut kavramları daha kolay anlamalarını sağlarlar. Öğretim amaçlı metaforlar, çeşitli problem çözme durumlarında anahtar rol oynayabilirler (Sanchez vd., 2000). Metaforlar, eğitim ortamlarında hem öğretmenin, hem de öğrencinin öğrenme sürecindeki rolünü kolaylaştıran bir öğrenme aracı olarak düşünülebilirler (Açıkgöz, 2002). Metaforlar öğretmenlere öğretimlerini daha iyi hale getirmek için uygulamalar hakkında bilgi sağlarken aynı zamanda bu süreç içerisindeki rollerinden ve sorumluluklarından bir mana çıkarmalarına yardımcı olur (Kağan, 1992; Gülşen ve diğerleri, 2011). Metaforlar öğretimlerini geliştirmeyi düşünen öğretmenlerin kendi rollerini ve sorumluluklarını anlamlandırmalarına yardımcı olarak sınıfta olanları değiştirebilmekte ve geliştirebilmektedir. Yazara göre öğrenciler eğitimleri sürecinde gözlem yapmakta ve çeşitli etkinliklere katılmaktadır. Böylece öğrenciler öğretmenlik mesleğinin ne olduğuna dair imajlar, idealler ve modeller geliştirmektedirler (Akbaba Altun ve Apaydın, 2013).

Eğitim ortamında metafor birşey anlamlandırmak yada anlamı kolaylaştırmak ve aynı zamanda eğitim ortamında anlatılmak isteneni bize ait kelimelerle anlamlandırmak amacıyla kullanılır. Rehberlik servisi, bireyin

gelişen dünyada çevresinde kendisine uygun olanı seçebilme kendisini tanıyarak problemlerini belirlemesi kendi başına seçimler yapabilme ortama uyum sağlama ve nihai amaç olarak ta kendini gerçekleştirme planıdır. Bütün bunları birey tek başına değil uzman bir kişi ile profesyonel bir yardım olarak yapar. eğitim sisteminin en temel unsuru olan öğrencilere yönelik okullarda kişilik hizmetlerinin önemi büyüktür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; öğrencilerin okullardaki rehberlik servisine ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğrenciler, okullardaki rehberlik servisine ilişkin hangi metaforları üretmişlerdir?
- Öğrenciler tarafından okullardaki rehberlik servisine ilişkin üretilen metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanmıştır?

YÖNTEM

Bu çalışmada, öğrencilerin “rehberlik servisi” kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemek için nitel araştırma desenlerinden “olgu bilim” kullanılmıştır. “olgu bilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur” (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma grubu

Araştırmanın örneklemini Yozgat ili Yerköy ilçesinde liselerde okumakta olan 9-10-11-12. Sınıf öğrencileri arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 20 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin toplanması

Araştırmanın uygulaması, ders öğretmeninden izin alınarak araştırmacı ve ders öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Öncelikle öğrencilere metafor tekniği hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra öğrencilere “okul rehberlik servisi benzer, çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilerde bu ibareyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Öğrencilere yöneltilen cümle ile ilgili metaforlar oluşturmaları için yeterli zaman verilmiştir. Öğrencilerin oluşturdukları bu metaforlar araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin analizi

Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması; adlandırma, tasnif etme, kategori geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik sağlama aşamalarından oluşmaktadır. İlk önce öğrencilerin geliştirdikleri metaforlar anlam bakımından incelenmiş anlamsız ifadeler ve nedeni belirtilmeyen metaforlar veri setinden

çıkarılmıştır. Daha sonra metaforlar benzerlik yönünden incelenmiş ve birbirine benzer metaforlar birleştirilmiştir. Elde edilen metaforlar belli bir tema ile ilişkilendirilerek toplam dört tema altında toplanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, 4 kategori altında verilen metaforların, söz konusu tema içerisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini belirlemek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda uzman kişilere metaforların yer aldığı liste ve dört temayı içeren liste sunulmuştur. Uzmanlardan metaforlar ile temaları eşleştirmeleri istenmiştir. Uzman görüşlerine dayalı olarak güvenilirliğin sağlanmış olduğu görülmüştür.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğrenciler tarafından “rehberlik servisi” kavramına ilişkin geliştirilen metaforlar frekans ve yüzde dağılımı dikkate alınarak tablolaştırılmıştır. Ve daha sonra temalar altında ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Rehberlik Servisine İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Metafor	Metaforu geliştirme nedeni	f	%
1 Arkadaş	Sıkıntımız, ihtiyacımızı, yüreğini açabilirsin, yol gösterir, bilgi verir, korur	4	9.52
2 Sırdaşımız	Her şeyi anlatabilirsin, gizli olanlar, gizli kaldığı, her konuda yardım eder	3	7.14
3 Ailemiz	Doğru yol, yanlış davranışları engeller, dertlerini dinler, öğretmen olarak yaklaşmaz, aile gibi güven	3	7.14
4 Su	Kötü ve bunaltıcı şeyleri su gibi temizler, su gibi çok gerekli	2	4.76
5 Kardeş	Dertlerimizi dinleyip yardımcı oluyor kimseye söylemiyor	2	4.76
6 Baba	Beni uyarır akıl verir	2	4.76
7 Dost	Aile ile konuşulmayan şeyler konuşulduğu için, hayatta bize yol gösterdiği için	2	4.76
8 Pusula	Kararsızlığımı çözdüğü için, doğru olana sevk ettiği için	2	4.76
9 Ağabey	Dert ortağıdır, abi gibi yaklaşır	2	4.76
10 Anne	Anne gibi şefkati vardır, sıcaktır	2	4.76
11 Sabun	Bütün zor işlerimizi kolaylaştırır	1	2.38
12 Öğretim	Her başvurduğumuzda yeni bilgiler öğreniriz	1	2.38
13 Çikolata	Dertlerimizi dinler mutlu eder aynı çikolatanın bizi mutlu ettiği gibi	1	2.38
14 Sabır taşı	Ne anlatırsam anlatayım kızmadan dinler, sen ne kadar zırvalarsan zırvala o seni sıkılmadan dinler	1	2.38
15 Öğrenci	Ne anlatırsan anlat seni dinler	1	2.38
16 Psikiyatrist	Sıkıntılarımızı anlattığımız için	1	2.38
17 Deniz feneri	Gideceği limanı belirleyip te göremeyen amacından sapan insanlar için yol gösterici	1	2.38
18 Çözüm	Dert ve sıkıntılarımı paylaştığım yer	1	2.38
19 Ders arkadaşım	Ders programı hazırladığım, nasıl ders çalışmam gerektiğini söyleyen	1	2.38
20 İdeal	Gideceğimiz tercih yerlerini bize gösterip, bunla ilgili yol gösterir	1	2.38
21 Işık	Bilmediklerimizi sorduğumuz danıştığımız için	1	2.38
22 Beyin	Okulun beyni gibidir	1	2.38
23 Psikolog	Bizleri dinleyen akıl veren tek yerdir.	1	2.38
24 Günlük	Sıkıştığımızda sayfa sayfa söyleyeceğimiz anlatacağımız tek yer	1	2.38

25	Cami	Kapısı herkese açıktır.	1	2.38
26	Kitap	Okursan gelişirsin	1	2.38
27	Kabak çekirdeği	İnsan rehberlik servisine açılır	1	2.38
28	Komutan	Emrindeki orduya yol gösterir	1	2.38
Toplam			42	100

Tablo 1. İncelendiğinde 20 öğrenci tarafından toplam 28 metafor geliştirilmiştir. Bazı metaforlar benzerlik gösterdiğinden dolayı tek bir metafor olarak dikkate alınmıştır. Metaforlar incelendiğinde öğrenciler arasında en çok tercih edilen metaforun “arkadaş” metaforu olduğu görülmektedir. Öğrenciler “arkadaş” metaforunu “Sıkıntımız, ihtiyacımızı, yüreğini açabilirsin, yol gösterir, bilgi verir, korur” sebebi ile tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ikinci olarak tercih ettikleri metaforlar ise “sırdaşımız” ve “ailemiz” metaforları olmuştur. Öğrenciler “sırdaşımız” metaforunu “Her şeyi anlatabilirsin, gizli olanlar, gizli kaldığı, her konuda yardım eder” düşüncesi ile “ailemiz” metaforunu “Doğru yol, yanlış davranışları engeller, dertlerini dinler, öğretmen olarak yaklaşmaz, aile gibi güven” gerekçesi ile tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler tarafından geliştirilen “su, kardeş, baba, dost, pusula, abi, anne” metaforları 2’şer öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Diğer geliştirilen “öğretim, çikolata, sabır taşı, gezegen, psikiyatrist, deniz feneri, çözüm, ders arkadaşım, ideal, ışık, beyin, psikolog, günlük, cami, kitap, kabak çekirdeği, komutan” metaforları ise birer öğrenci tarafından geliştirilmiştir.

Öğrencilerin “rehberlik servisi” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar gerekçeleri dikkate alınarak “ yol gösterici, güven, destek ve paylaşım” temaları altında değerlendirilmiştir.

Tablo 2: Rehberlik Servisine İlişkin Oluşturulan Yol Gösterici Teması

Metafor	f
Pusula	2
Baba	2
Dost	2
Deniz feneri	1
Ders arkadaşım	1
Işık	1
Psikolog	1
Komutan	1
Toplam	11

Öğrencilerin metaforları tercih etme sebepleri dikkate alındığında yol gösterici teması altında toplam 8 metafor yer almaktadır. Yol gösterici teması altında değerlendirilen metaforlar içerisinde en çok tercih edilen “pusula, baba ve dost” temaları olmuştur. “deniz feneri, ders arkadaşım, ışık, psikolog, komutan” metaforları ise birer öğrenci tarafından geliştirilmiştir. Bu tema altında değerlendirilen metaforların tercih edilme nedenleri dikkate

alındığında, yol gösterme, yön verme, ışık tutma, akıl verme, uyarma vb. gibi gerekçelerin ileri sürüldüğü görülmüştür. Aşağıda bu temayı oluşturan bazı katılımcıların ifadeleri verilmiştir.

“Rehberlik servisi babaya benzer çünkü beni uyarır akıl verir”, “rehberlik servisi dosta benzer çünkü aile ile konuşulmayan şeyler dost ile konuşulduğu için hayatta bize yol gösterdiği için”, “rehberlik servisi pusulaya benzer çünkü kararsızlığımı çözer, doğru olana bizi sevk eder”.

Tablo 3: Rehberlik Servisine İlişkin Oluşturulan Güven Kategorisi

Metafor	f
Arkadaş	4
Aile	3
Sırdaş	3
Ağabey	2
Çikolata	1
Kabak çekirdeği	1
Toplam	14

Güven teması altında toplam 6 metafor geliştirilmiştir. Bu tema altında toplanan metaforlar incelendiğinde öğrenciler arasında 4 öğrenci ile en çok tercih edilen metaforun arkadaş metaforu olduğu görülmektedir. Aile ve sırdaş metaforları ise 3'er öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Diğer metaforlar ise ağabey metaforu 2 öğrenci, çikolata ve kabak çirdeği metaforları ise birer öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Güven teması altında değerlendirilen metaforların gerekçeleri dikkate alındığında, her türlü sıkıntını açabilirsın, sırları saklama, mutlu etme vb. gibi nedenlerden ötürü bu metaforları tercih ettikleri görülmektedir.

Bu tema altında değerlendirilen metaforların tercih edilme nedenlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Rehberlik servisi arkadaşına benzer çünkü sıkıntımız, ihtiyacımızı, yüreğini açabilirsın, bilgi verir, korur, “Rehberlik servisi aileye benzer çünkü doğru yola yönlendirir, yanlış davranışları engeller, dertlerini dinler, öğretmen olarak yaklaşmaz, “Rehberlik servisi sırdaşına benzer çünkü her şeyi anlatabilirsın, gizli olanlar, gizli kaldığı, her konuda yardım eder, “Rehberlik servisi ağabeye benzer çünkü dert ortağıdır, abi gibi yaklaşır”.

Tablo 4: Rehberlik Servisine İlişkin Oluşturulan Destek Kategorisi

Metafor	f
Su	2
Kitap	2
Sabun	1
Psikiyatri	1
İdeal	1
Beyin	1
Günlük	1
Kardeş	1
Toplam	10

Tablo 4. İncelendiğinde destek teması altında toplam 8 metafor 10 öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Destek teması kapsamında öğrenciler tarafından en çok tercih edilen metafor (2 öğrenci ile “su ve kitap” metaforları olmuştur. Diğer metaforlar ise “sabun, psikiyatr, ideal, beyin, günlük ve kardeş” birer öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Destek teması altında tercih edilen metaforların nedenleri incelendiğinde öğrenciler tarafından rehberlik servisi “gereklilik, geliştirici, kolaylaştırma, sıkıntı anlatma, okulun beyni vb. gibi” kavramlar ile özdeşleştirilmiştir. Bu tema altında yer alan metaforlar ile ilgili öğrencilerin verdiği bazı cevapları şu şekilde ifade edilebilir.

“Rehberlik servisi suya benzer çünkü insanın hayatında en az onun kadar gereklidir”, “Rehberlik servisi kitaba benzer çünkü müracaat ettikçe gelişirsin”, “rehberlik servisi sabuna benzer çünkü bütün zor işlerimizi kolaylaştırır”, “rehberlik servisi günlüğe benzer çünkü Sıkıştığımızda sayfa sayfa söyleyeceğimiz anlatacağımız tek yer”.

Tablo 5: Rehberlik Servisine İlişkin Oluşturulan Paylaşım Kategorisi

Metafor	f
Anne	2
Küçük öğretim	1
Sabır taşı	1
Cami	1
Çözüm	1
Öğrenci	1
Toplam	7

Paylaşım teması altında toplam 6 metafor tercih edilmiştir. Bu metaforlardan en çok tercih edileni (2 öğrenci) “anne” metaforu olmuştur. “küçük öğretim, sabır taşı, öğrenci, cami ve çözüm” metaforları ise birer öğrenci tarafından tercih edilmiştir. Bu tema da yer alan metaforların tercih edilme nedenleri dikkate alındığında genellikle “şefkat gösterme, yeni bilgiler öğrenme, dinleme, herkese açık olma, dert ve sıkıntıları paylaşabilme” gibi nedenlerden ötürü tercih edildikleri görülmektedir. Bu tema altında yer alan metaforlara ilişkin bazı öğrenci görüşleri şöyle sıralanabilir.

“Rehberlik servisi anneye benzer çünkü anne gibi şefkati vardır, sıcaktır, “Rehberlik servisi küçük öğretime benzer çünkü ne zaman kapısını çaldığımızda yeni bilgiler öğreniriz, “Rehberlik servisi sabır taşına benzer çünkü ne anlatırsam anlatayım beni hiç sıkılmadan dinler.

Tablo 6: Rehberlik Servisine İlişkin Oluşturulan Temalar

Temalar	f
Güven	14
Yol gösterici	11
Destek	10
Paylaşım	7
Toplam	42

Rehberlik servisine ilişkin öğrencilerin geliştirildikleri metaforlar temalar halinde kategorilere ayrıldığında en çok metafor (14 metafor) güven teması altında toplanmıştır. Yol gösterici ve destek teması altında toplam 11 metafor, paylaşım teması altında ise toplam 7 metafor yer almıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrencilerin her yönüyle sağlıklı bir şekilde gelişebilmeleri ve sosyal hayata hazırlanabilmeleri yalnızca öğretim etkinlikleri ile gerçekleştirilemez. Bu ancak, öğretim ve rehberlik programlarının birlikte uygulandığı bir eğitim programı ile başarılabilir. Çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde okullarda uygulanan eğitim yaklaşımında ki öğretim ve yönetim boyutlarına, öğrenci kişilik hizmetleri eklenmiştir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkân verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir. Öğrenci kişilik hizmetleri kapsamında yer alan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, bireyin bir bütün olarak geliştirilmesini sağlayacak ortamı hazırlayarak onun kişisel gelişimini ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı amaçlamaktadır (Kepçeoğlu, 1994).

Metaforlar kavramlar ile ilgili zihin dünyamızda etki uyandıran çağrışımlardır. Bir başka deyişle metaforlar anlamayı ve algılamayı daha kolay hale getiren benzetmelerdir. Metaforlar insanın yaşantı ve deneyimine anlam kazandırarak bilmemize olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Cerit'e (2008) göre ise, insanlar metaforu, açıklamak istediği duruma ilişkin kavram ve terminolojiyi iyi bilmedikleri ya da az bildikleri durumda kullanırlar.

Bu araştırmada öğrencilerin, öğrencilik yaşamları boyunca okullardaki gözlemlerinin ve bu süreçte edindikleri tecrübelerine bağlı olarak "rehberlik servisi" kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Öğrenciler "rehberlik servisi" ile ilgili herhangi bir olumsuz metafor üretmemiştir. Öğrencilerin ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde öğrencilerin "rehberlik servisi" ile ilgili herhangi bir olumsuz düşünceye sahip olmadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin ürettikleri metaforlar ve bu metaforları üretme gerekçelerine göre öğrenciler okullarındaki rehberlik servisini genellikle kendilerine destek olan, yardımcı olan, güvendikleri bir yer, sınırlarını rahatça paylaştıkları bir birim ve kendileri için özel bir yere sahip bir kavram olarak gördükleri söylenebilir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin "rehberlik servisi" kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar dört tema altında toplanmıştır. Öğrencilerin ürettikleri metaforların en çok güven teması altında toplandığı söylenebilir. Öğrencilerin ürettikleri metaforların en fazla güven teması altında toplanmış olması öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin güven duyduklarını göstermektedir. Bu güven duygusu öğrenciler açısından son derece önemlidir. Öğrencilerin güven teması altında ürettikleri metaforlar dikkate alındığında öğrenciler rehberlik servisini arkadaş, aile ve sırdaş gibi kendilerine yakın bir kavram ile benzeştirmişlerdir.

Öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin ürettikleri metaforlar dikkate alındığında ikinci olarak yol gösterici ve destek teması altında toplandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle öğrencilerin rehberlik servislerini kendileri için yol gösterici bir birim olarak gördüklerini ve kendilerine gerekli olduğunda destek veren, kendilerine yardımcı olan bir birim olarak gördükleri ifade edilebilir. Öğrencilerin yol gösterici teması altında en çok tercih ettikleri metafor “pusula”, “dost” ve “baba” metaforları olmuştur. Destek teması altında ise “su” ve “kitap” metaforları en çok tercih edilen metaforlar olmuştur. Öğrencilerin en az metafor ürettikleri tema paylaşım teması olmuştur. Paylaşım teması altında toplam 7 metafor üretilirken en çok tercih edileni “anne” metaforu olmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin okullarındaki rehberlik servisine karşı güven duydukları, onlar için yol gösterici ve kendilerine destek olan bir yer olarak gördükleri ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2002). “Aktif Öğrenme”. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Altun, S. A. & Apaydın, Ç. (2013). Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının “Eğitim” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.
- Alvesson, M. (1991). “Organizational Symbolism and Ideology”. *Journal of Management Studies*, Cilt: 28, Sayı: 3
- Arnett, R. C. (1999). “Metaphorical Guidance: Administration as Building and Renovation”. *Journal of Educational Administration*, 37(1).
- Arslan, M ve Bayrakçı, M. (2006). “Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi”. *Millî Eğitim Dergisi*, 171.
- Aydın, F. (2010). “Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3).
- Cerit, Y. (2008). “Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4).
- Eraslan, L.(2011). “Sosyolojik Metaforlar”. *Akademik Bakış Dergisi*, 27.
- Gibson, C. B. and Zellmer-Bruhn M. E. (2001). “Metaphors and Meaning: An Intercultural Analysis of the Concept of Teamwork”. *Administrative Science Quarterly*. 46.
- Girmen, P. (2007). “İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülşen Celal ve diğerleri. (2011). Kuram ve Uygulamada Sınıf Yönetimi. Anı Yayınları, Ankara.
- Heidorn, Keith C. (2001). Expanding The Mind – The Metaphor, , 27.03.2012 tarihinde <http://members.shaw.ca/keithheidorn/lgqarticles/metaphor.htm>, adresinden ulaşılmıştır.
- Kagan, D. (1992). “Professional Growth Among Preservice and Beginning Teachers”. *Review of Educational Research* 62(2).
- Kepçeoğlu, M. (1994). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. 8. baskı. Ankara: Özer Matbaası.

- Lakoff, G. and Johnson, M. (2005). *“Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil”*. (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kapa Delta Pi Recor*, 41(4), 172-175.
- Morgan, G.(1998). *“Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor”*. (Çev. G. Bulut), İstanbul: MESS Yayınları.
- Oxford, R, Tomlinson, S, Barcelos, A, Harrington, C, Lavine, R, Saleh, A. and Longhini, A. (1998). “Clashing Metaphors About Classroom Teachers”. *System*, vol 26.
- Palmer, I. and Lundberg, C.C. (1995). “Metaphors of Hospitality Organizations”. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*. 36, 3.
- Palmquist, Ruth A. (2001). “Cognitive Style and Users’ Metaphors For The Exploratory Study”, *Journal of Academic Librarianship*, 27, 1.
- Pipen, T. (2001). *“Metaphors and Organizational Identity in the İtalian Puplic Services”*. *Scandinavian Journal of Management*, Vol: 16.
- Riejos, R; Paloma, U. M; Martin, C. (2001). *“The Impact of Visuals : Using a Poster to Present Metaphor”*, *European Journal of Engineering Education*, 26, 3.
- Saban, A. ve diğerleri (2005). “Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar”. *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 28-30 Eylül.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522
- Sanchez, A; Jose, M. B; Victor, M. (2000). “Desing of Virtual Reality Systems for Education : A Cognitive Approach”, *Education and Information Technologies*, 5, 4.
- Satan, A. S. (2013). Öğretmen adayı öğrencilerin psikolojik danışman ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26, 64-92.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim Öğrenme Ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Tamimi, Y. (2005). *“Örgüt Kültürünün Metaforlarla Analizi”*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tsoukas, H. (1991). “The Missing Link: Atransformational View of Metaphors in Organizational Science”, *The Academy of Management Review*, 16(3).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yob, I.M. (2003). “Thinking Constructively With Metaphors”, *Studies in Philosophy and Education*, vol: 22.

EXTENDED SUMMARY

It is inevitable for the rapidly developing world to affect the education system as well as human life. In the developing world, education systems constantly need to renew themselves in order to be able to respond to expectations. Today, transition from the traditional education to the modern education has become inevitable. Together with the contemporary educational system that emerges as a result of these needs, schools need to create environments that help the students to discover their physical, emotional, intellectual and social skills and to develop their abilities, rather than

educating them in uniform. In this sense, guidance services in schools are gaining importance in order to provide and support all kinds of development of students. Appropriate circumstances and conditions should be set up so that guidance services can meet the expectation of schools. It is aimed that the students benefit from the educational environment at the maximum level. If we think that most of the students' time is spent at school, the student personality services are gaining importance because of the encounter with some troubles-obstacles in school environment and in order to eliminate these obstacles and to create the necessary environment for the students. Despite the existence of teaching and management services in traditional education, student personality services have gained importance in order to understand the students better in contemporary education. The goal of personality services is to help the individual to develop in a unique way by accepting as a whole.

Method

In this study, it is desired to investigate the metaphorical perceptions of school guidance and psychological counselling services for high school students. The study area consists of 20 students selected by random sampling method in 11th and 12th class of high school in the province of Yerköy in Yozgat. The research data were obtained by semi-structured interview form in qualitative research method. The problem sentence in the research was determined as: "The guidance and psychological counselling service is as/similar to..... Because ...". The data obtained from the study were analysed by the content analysis. The data were coded first, then, presented in tables formed in themes.

Findings And Comment

At the end of the research, students produced 28 metaphors related to guidance and psychological counselling service and totally 42 metaphors. Considering the metaphors developed by the students on the concept of "school guidance and psychological counselling service", these metaphors have been evaluated under the guiding, trusting, supporting and sharing "themes. The metaphors produced by the students were evaluated under the theme of trust most. The students explained the school guidance and psychological counselling service with the metaphor of friend. The reason why the students preferred the friend metaphor was expressed as "We can discuss our problems, needs, secrets, it guides us, informs us, and protects us". Considering the reasons why students prefer metaphors, there are totally 8 metaphors under the theme of guiding. Among the metaphors evaluated under the guiding theme, "compass, father and friend" were the most preferred ones. Some of the reasons for the metaphors created by students under the guiding theme are given below.

"Counselling service is like a father because it warns me", "guidance service is like a friend because the things, that cannot be discussed with the family, can be talked with friends, because it leads us in life", "guidance service is like a compass because it resolves my ambiguity and directs us to the right one".

Totally 6 metaphors were formed under theme of trust. When metaphors gathered under this theme were examined, it was seen that among the students, metaphor of friend was the most preferred metaphor with 4 students. The metaphors of family and confidant were preferred by 3 students for

each. Some of the reasons, why metaphors evaluated under this theme were preferred, are given below.

"Guidance service is like a friend because we can discuss our problems, needs, secrets, it guides us, informs us, and protects us". Guidance service is like a family because it leads us to the right path, prevents wrong behaviours, listens to our troubles, and does not approach as a teacher". Guidance service is like confidante because you can tell everything, those that are secret, helps in all the time, "Guidance service is like a brother because it is your confidante, it behaves like a brother".

The metaphor of "water and books" was the most preferred metaphor by 2 students in the context of support theme. Some of the answers given by students about metaphors under this theme can be expressed as follows.

"Guidance service is like the water; because it is necessary in the life of the person at least as it", "The guidance service is like the book; because you improve as you apply, "Guidance service is like the soap; because it simplifies all our hard work", "The guidance service is like a diary; because when we get stuck it is the only place we will tell in pages."

Totally 6 metaphors have been chosen under the theme of sharing. The most preferred of these metaphors (2 students) was the "mother" metaphor. "Small teaching, patience, student, mosque and solution" metaphors were preferred by one student for each. Considering the reasons for preference of the metaphors included in this theme, it is seen that they are generally preferred because of reasons such as "showing compassion, learning new information, listening, being open to everyone, sharing troubles and troubles". Some student opinions about metaphors under this theme can be listed as follows.

"The guidance service is like the mother because it has compassion like mother." The guidance service is like the sub-teaching, because whenever we knock the door we learn new information, "The guidance service is like a patience stone, because you whatever you tell, it listens without being bored.

Discussion And Result

This study was designed to uncover the students' observations in their school lives and the perceptions they had about the concept of "guidance service" depending on their experience in this process through the metaphors and to collect these metaphors under certain conceptual categories.

The results related to the analyses, which have been reached, are as follows. The students did not produce any negative meta-information about the "guidance service." When the metaphors and the reasons that the students produced are examined, it can be claimed that the students do not have any negative thoughts about the "guidance service." According to the metaphors produced by the students and the reasons for producing these metaphors, it can be claimed that the students regard the guidance service in their schools as a place that is generally supportive, helpful, secure, a unit where they can share their secrets and have a special place for them.